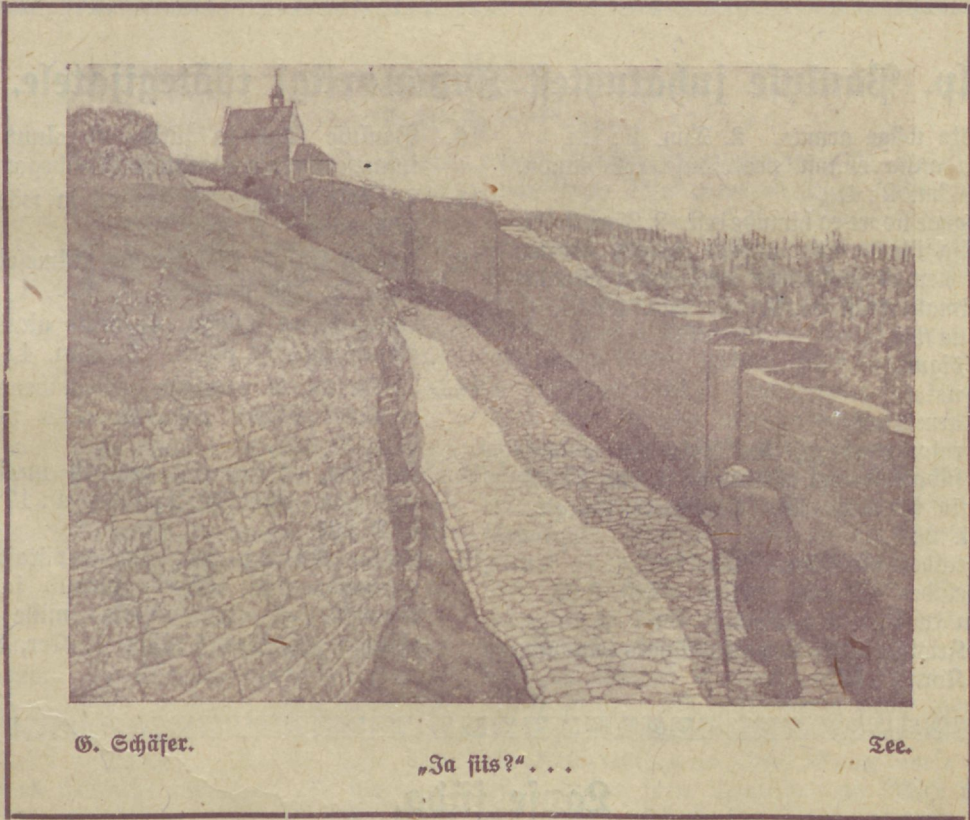

Norddeutsches

SISEMINISTEER
No
TR
überlgt
Raa
Kampes
1888
No 8

Noormees paneb mehele aluse.

Meeft võib võrrelda seitsmesambalise hoonega:

Esimene samm: Tõsine ja sügav jumalakartus.

Teise samba nimi on: Korralikkus.

Kolmas samm on: Sõnapidamine.

Neljäs samm on: Tõrkus.

Viies samm on: Kõrghoidlikkus, millel ihnsufega midagi ühist ei ole.

Kuues samm on: Ulandus ja wanade eest hoolitsimine.

Ja seitsmenda samba kohta ütleb Pythagorus — on „Sõnakuulmine“.

See on ilusam sõna, sest sõna kuulda, tähendab

oma tahtmist teiste alla alandada. Esimeseks — Jumala tahtmisele. Kes omavoliiselt üles kasvavad, on sõlmise tamme sarnased, mida võimata on muuta.

Tähtis on ka teada, mis meist peab saama ja Jumala abiga sihi poole töötamine. Elu jõudu ja mehelikkust on tarvis. Jumalakartlik ja kõigega rahulolek on väga kasulik. Ära lasi ühtegi sala pattu elu juuri ära uuristada.

Ausa tahtmise ja kindla usuga Jumala armusse saab igal noorel mehel õnnestama meheks saada. Waata Joosefit, Saanieli, Saaweti ja kolme meest tulises ahjus, kui ka teisi nende sarnaseid.

Ap. Pauluse juhatusetest Jumalariigi töötajatele.

1. Võta väge armus. 2. Tim. 2:1.
2. Ära anna ennast peatoiduse töö kimpu. 2. Tim. 2:4.
3. Põgene noore ea himude eest. 2. Tim. 2:22.
4. Seisa ülemeeliste tühjade juttude vastu, sest nemad saavad veel enam jumalakartmata wiisi poole. 2. Tim. 2:16.
5. Nõua taga:
  - a) õigust,
  - b) usku,
  - c) armastust,
  - d) rahu nendega, kes Issandat puhtast südamest appi hüüavad. 2. Tim. 2:22.
6. Näita iseendast üles heategude märgiks. Tiit. 2:7.
7. Opetades ole selge. Tiit. 2:7.
8. Opetades ole ausa wiisiga. Tiit. 2:7.
9. Ära kuuluta armuõpetust sõna tarkuses, et Kristuse risti ei peaks tühjaks tehtama. 1. Kor. 1:17.

10. Pauluse kõne ja jutlus ei olnud mitte inimese tarkuse meelitaja sõnadega.
11. Pauluse jutluses oli waimu ja wäe ülesnäitamine. 1. Kor. 2:4.
12. Jõleda jutluse läbi saavad inimesed õndsaks, kes aga usuvad. 1. Kor. 1:21.
13. Õpeta terve sõnaga, — mitte alati koosolejate himude järele. 2. Tim. 4:3.
14. Õpeta nii, et wastane peab häbenema ja et temal ühtegi paha ei oleks rääkida. Tiit. 2:8.
15. Kuuluta, et inimesed peavad meelt parrandama. Mat. 3:2; Mat. 4:17; Ap. t. 26:20.
16. Jeesus Kristus, kes patuste pärast kannatanud, risti löödud, surmud ja üles tõusnud, — olgu aluseks, mille peale ehitada. 1. Kor. 1:23; 1. Kor. 3:11.

M.

Lapse süda.

Kui sa paberile kirjutad, võib hoolimata käsi seda häwitada. Kirjutad sa pergamendile, kustutab seda aeg. Kirjutad sa marmorile, siis katab seda sammal ja purustawad lõwemad kiwid. Kirjutaksid sa oma mõtted raudse sulega kiwi kaljusse, kuluksid need aastate jooksul ära, ja kui maailm hukka läheb, saaksid ka

sinu mõtted kaduma. Kirjuta laste südametesse. Kui sa oma mõtted sinna kirjutad, hoitakse nad ka siis, kui maailm hukka läheb, taewatähed langewad ja aeg lõpeb. Sest süda on suremata, ja Sinu sinna kirjutatud sõnad elawad igawesti.

Noorte Elu

Seiti Noorte Ühiklitude

Liidu hääleandja

Nr. 4/5.

Teine aastakäik.

1922.

Ja siis?

Tõlkinud D. Weste.

Uhel päeval tuli üks noormees temale tuntud wana õpetlase juure ja jutustas talle sõrafilmil, et nüüd wiimaks tema südamel palawam soov — õigusteadust õppida — tema wanemate juures wastukõla on leidnud. Suure huwi ja ärewusega rääkis ta tiiki aega oma kawatsustest ja tulewikulootustest. Wanake kuulas lahkelt, kannatlikult ja wiimaks kui noormees lõpetas, küsis ta: „Ja mis mõtled sa siis teha, kui õppeaeg on lõppenud?“ — „Siis saab minust muidugi õigusteadlane“, wastas noormees ruttu. — „Ja siis?“ küsis õpetlane edasi. „Siis saan ma keerulisi kohtuasju arutama ja piilida oma nimele kuulsust saata.“ — „Ja siis?“ küsis sõber teist korda. Noormees waatas talle wähe inestanutl otsa. Siiski wastas ta: „Wõib olla antakse mulle riigiteenistuses mõni tähtsam koht, wõib olla wõidan rikkust ja au“ — „Ja siis?“ kordas õpetlane rahulikult — „Ja siis“, wastas noormees, kellele korduwa küsimine juba lõbu hakkas tegema, „siis elan ma rahulist ja mõnusat elu, olen kõigist austatud ja saadan oma wanaduspäewad õnnes mööda!“ — „Ja siis?“ — „Siis suren nii kui kõik teisedki inimesed“. Wanake tõusis üles ja küsis weel kord iseäralise rõhuga: „Ja siis?“ — Noormees waikis; et jutt teda niisuguse koha peale wälja oli wiinud, näis talle ootamata. Waiksel istus ta weel mõne minuti ja lahkus siis wanakesest kandes eneses sügawaid mõtteid. Wiimane „ja siis?“ oli tema südant tabanud. Terawa noolena oli see tema hingest läbi läinud järel jättes kustutamata jälgi. Ja selle sõna tagajärg oli — kohtlane ümberpöörmine Jumala poole ja südamel ja elu täielik uuendamine.

Suurem osa inimesi on selle nooremehe sarnased. Nad mõtlewad ainult, mis tuleks siin elus teha, mida maitsta ja ei hooli kõige wähemast sellest, mis maapealsele elule järgneb. Jookstakse ja aetakse,

tehakse kawatsusi kawatsuste peale, mõeldakse kuidas saaks ilmas kõige paremini edasi, kuidas saaks liihikese ajaga rikkaks ja kuulsaks. Igal inimesel on omad iseäralised soowid. Üks januneb au ja kuulsuse järele, teine tahaks rikkaks saada, kolmas selle ilma lõbu maitsta, nii palju kui wähegi wõimalik, neljas igatses waikist kodu — õnne ehk mureta elu wanaduspäewil. Nii piitab igati midagi kätte saada oma iseloomu ja olukohast. Kuid kõigel sellel on ükskord lõpp. Kord pead sa oma raha ja wara maha jätma, au ja kuulsus kaowad; kord pead sa maailma rõõmudele selja pöörama, kord oma kodust lahkuma. On su elu hea olnud, on ta halb olnud; oled sa soowitud eesmärgile jõudnud, wõi on su soowid täitmata jäänud — sa pead ükskord surema. Ja mis siis? Jah, minu kallid lugejad, mis siis? See on tõsine, wäga tõsine küsimus. Wõib olla sa wastad: „mispärast pean ma surma peale mõtlema? Surm teeks mul kõik rõõmud kibedaks, surm tõmbaks mu plaanidest kriipsud läbi. Ei, surma peale mõelda, selleks on mul weel küllalt aega“. Oh, ma palun sind, ära räägi nii mõtlemata sõnu! Waata enese ümber! Sa näed, kuidas surm igapäew oma lõikust peab. Täna ehk homme wõid ka sina temale ohwriks langeda. — Ja mis siis?

Noa ajal tegid inimesed nii just kui sina. „Remad sõid, jõid, wõtsid naisti ja läksid mehele“, nad ei lastnud end segada Noa jutluse läbi — kuni weewutus tuli ja neid kõiki ära hullas. Niisama oli Loti päewil. Ükski ei uskunud inglite kuulutust; aga sel hommikul kui Lott linnast lahkus, sadas tuld ja wäawlit taewast ja kaotas neid kõiki ära. (Puh. 17: 26—30). Nii saab olema lugu ka sinuga, kui sa end ei lase hoiatada. Wõib olla sel tunnil, mil sa kõige wähem selle peale mõtled, mil sa oma plaanide kallal töötad ja maailma tühiised asjad su mõttes

liiguvad, võib olla just siis astub see hirmufuningas su ligi. Ehk on see Jumala meele pärast sind veel täna ära kutsuda; igatahes tuleb see tund — ja mis siis? Jah, mis siis? Siis tuleb kohus! „Inimestele on seatud üksford surra, aga pärast seda kohus.“ Võid sa seisma jääda, kui su tegude järele su peale kohut mõistetakse? kui kõik su mõtted, sõnad, teod püha Jumala aujärje ees awalikuks saavad, selle ees, selle film juba nüüd kõik näeb? Võid sa tuhande küsimuse hulgast ühegi peale wastata? Tohid sa Jumalale filmi waadata? Ei, ei! nii wastab su südametunnistus. Tead sa, mis sa sel filmapilgul teeksid, kui see su võimuses seisaks? Sa kataksid omad filmad finni ja põgeneksid, sa sooviksid, et mäed su üle langeksid ja mäekünkad sind kataksid. Aga kes suudab Jumala eest põgeneda? Sa pead kohtu järje ette seisma jääma, et õiglasi otsust enese üle kuulda saada. Ja mis on seal see igawene otsus iga inimese kohta, kes siin Jeesuses Kristuses pakutud armu on ära põlanud, kes ükskõiksest ehk iseennast õigeks pidades temast mööda on läinud? Isand saab ütleva: „Siduge tema käed ja jalad finni, ja võtke tema, ja heitke tema kõige sügavama pimeduse sisse, seal on hulgumine ja hammaste kiristamine.“ (Matt. 22:13).

„Aga Jumal on ju armuline“, ütled sa. Jah, aga ainult Kristuses Jeesuses, ka ainult armuajal siin maa peal. Oh, kui tõsine! Kui hirmus on elava Jumala kätte langeda, kui hirmus igawest vihakohut enese üle saata, jäädawalt temast olla lahutatud. Seal ei või ükski end enam rahustada selle petliku lootusega, et Jumala arm kõiges üle waatab. Seal seisab igawene õiglane kohus kõige oma kohutustega paljastunud inimese ees. Isanda tõesõna järele on

seal „us, mis ei sure, tuli, mis ei kustu“; ja sealt ei või ükski põgeneda; ükski ei näe Jumala riiki, ega igawest sa kätte, kui ta ei ole ülevalt sündinud. (Joan. 3), kui ta ju siin maa peal kui ärakadunud patune õiges usus isiklikult Jeesuse juurest warjupaika ei ole otsinud. Ara pane neid ridasid käest ära veldes: küll ma teineford selle üle järele mõtlen. Mõtlen inimeste peale, kes Noa ajal elasid, mõtlen Soodoma rahwa peale, mõtlen selle hirmsa sõna peale: „igaweseks ajaks!“

Jumal on oma Poja Jeesuse Kristuse siia maailma saatnud otsima ja õndsaks tegema, mis on ära kadunud. Ta ristil suranud täielise äralepitusohwrina. Ta on lõpetanud töö, mille läbi iga patune võib kõige oma pattudest puhastatud ja igawese elu osaliseks saada. Ja Jumala Poeg ise kutsub Sind. Ta hüüab Su wastu: „Tulge minu juure kõik, kes teie waewatud ja koormatud olete ja mina tahan teile hingamist saata“. Veel ütleb ta: „kes minu sisse usub, sel on igawene elu“. Tule Tema juure! Pane tähele Tema kutsumist! Usu tema sõna ja pane kõik oma lootus tema peale! Tule Tema juure just nii kui sa oled — kõigi pattudega, kõige wõlaga: Tema arm wõtab need su pealt ära. Ta täidab su südame rahu ja rõõmuga. Ja kui sul tõsine, elaw usk on Kristuse lunastustöö sisse, siis töötab sulle Jumal oma tõesõna läbi igawest au. Ja mis ta töötanud, seda peab ta. Kristuse were läbi seisad sa julgesti kohtu ees, Jumala sõna annab sulle juba siin seda kindlust. Pea meeles, et see on ainuke õnnistuse tee! Ei ole teist nime taewa all antud, mille läbi sa võiksid päästetud saada. Mõtlen veel, et täna on õnnistuse päew!

Mis on elu ülem siht?

Mis on ülem siht, mille poole terwe elu arene mine püüab? Mis on su siht ja kuhu sõuab su noorus, ja mühaw mets, kest lainetawat elumerd ja wõitlust?

Maailm rõõmustab... Maailm uimastub joo wastases. Kuid hinges — seal mäsab õudne tiikus ja melankoolsus. Meie ees on kui kole sõjawäli. Wõitlus on seal äge. Ent, kas võib seda aga wõitluseks nimetada? Kui vähemalt osaltki ühesugused jõud üksteise wastas seisaksid, siis võiks wõitlusest rääkida. Siin aga möllab hirmus waenlane oma pimeduse wägedega wäetimate wastu.

Raitfeta ohwril langewad tema kätte ja peewad orjadena wõitlejate ridadesse astuma. Ikka jälle katuwad mõned end hirmsaist ahelaist wabastada, kuid asjata! Waljud hädahüübed helisewad õhus. Raebamine, nutukahin waheldub sõdiwa hulga wihase kisaga. Kui kaua kestab see? Küsimine meie millal lõpeb see wõitlus, wõitlus mis tuhandeid aastad kestnud? Ta muutub ikka ägedamaks. Kostuks kui meeltärbehtlik uppujate kisa tormis hukkuwal laewal õudsel õöl...

Ilm määratleb ja tuiskab.

Ideaalid on tumedad, eeskujud on ise üksteisega kokku põrgates näidanud, et nad kahtlased on inimkonna edaspidise käigu teenitajaks. Kunst ja kirjandus on elawas töös uue wormi leidmiseks, uue siisu ja sihtide sünnitamiseks.

On wäga õudne ja kurb moment, mis tänapäewa inimkonna osaks saanud: elada läbi suuri pettumusi, näha pealt kuidas katastroofiliselt kokku langewad makswad hingeelu noorusõpetused.

See on traagiline, ei kustu paista uus walgusära. Ent inimefond ihkab walgust, milles ta näeks oma hinge ja oma elumõtet.

Inimene ei ela üksnes leiwaist. Kes oma hinge saladusi, neid sügawaid, janunewaid igatsusi tähele pannud, see teab, et meis põleb rahuldumata, sügaw igatsus jäädawa, täielise õnne järele. Õnne järele, tung tõetundmise järele, tõe järele, mis nähtawusest kõrgemal. See on ajalooliselt kindel, et inimene ikka ja alati on otsinud elumõtet ja sihti, ta on jänunenud tõe järele. Seda leiame ifegi metsrahwaste juures, ta muutub januks ka geeniumste juures; ning ifegi ususalgajates põleb ta kustumata leegina.

Ent waadatem oma hinge sügawustesse ja meie näeme, et meie selle töö eest põgeneme, keda otsime, et meie seda eemale tõrjume, keda tarwitame, et meie temata olla ei wõi . . .

Meis leegitseb kustumata elu sügawam tung — usutung. Ta tõstab meid wälja wäiklase elu kitsaist piirest ja egoismi ahelast. Ja mis oleks ka elu ilma igatsufeta Jumala järele? Mis oleks elumõte ilma usulise tungita? Mis tähendaks küll kannatusrikas elu, wõitlus elu ja surma wahel? Eks oleks ta asjata waewlemine hauani.

Kuid — nähtawas ilmas ei peitu meie elu ülemõtte. Siin, kaduwuses ei wõi lõppeda meie olemine, seda tunnistab õuduse tunne ja janu igawiku järele . . . Otskui hirw kiskendab weejade järele; nõnda kiskendab mu hing elawa Jumala järele . . .

Kustumata igatsus . . . Oo, see igatsus elab igaihe hinges, kuid mitte kõik ei tunne seda ära, ei taha seda tunda. Seesama töö kostab läbi aastatuhandete, tööde, mis wabastab instinktide orjusest. Meie oma teadmine ei wõi aga kunagi elutäiussele wiia, sest terve inimlik teadmine põhjened selle peale, et ta midagi kindlasti ei tea.

Usutunne on ajaloo ja terve elu peategur ja tõsi kultuuri edasikandja olnud, ning tema kadumise järgneks täieline wäljasuremine. Ja rahwas,

kes on hinge ja elu tähtsamad mõtet salgab, ei suuda ajaloo midagi enam teha, ta ei suuda ka kõrgemale jäädawate ideede poole tõusta.

Sellepärast, otfi, hing, tööde! Otsi seda meest, kes ütles sõnu täis elu ja armastust!

Jeesus Kristus . . . kelle sõnad kustumata ja kadumata tänapäewani elus kõlawad: „Mina olen tee, tööde ja elu!“ . . . Temas peitub elu ülemsiht. Temas, kes sellepärast maailma oli tulnud, et tööde eest tunnistust anda. „Mina olen maailma walgus.“ Walgus, mis pimeduses paistab . . . Jeesus Kristus, inimeseks saanud Jumala waimu awaldus, igawese armastuse algkuju . . . Noorus, sa unistad, igatsed ülimast aateist. Noorus, sa igatsed, armastad. Paar aastat ehk rohkem on sest ajast mööda, kui sa lapselõlwe hommiku unest ärkasid. Sa näed enda ümber kõik asjad weel hommikuses uduloskis . . . Ei seisa sa weel elutormides, aga ei kustu see igatsus, unistus. Noorus, ära unusta oma nooruse kewade ilus pürgasid punumast elu uueks loojale — Kristusele! Igatsse ennast wälja elutihjusest, wiletsa elu tormidest ja porist. Tee seda täna! . . .

Olgu terwitatud noored, kes üles on seadnud elu kõige ülema sihi kelle igatsus on, et Kristuse rist, mis üle Eesti paistab, wõiks kõiki elawaks teha ja waimustada igawestele wäärtustele! . . . W. S.—n.

Kui meie räägime.

Et meie mitte keeletumad ei ole, sellest annab tunnistust rääkimine. Rääkimiseallikas on süda, see on waranduse hoone, kus terve meie elu on mahutatud. Meie rääkimise aparaadi juhtija on meie meel. Kui meel on kohtlane, siis räägib inimene seda, mis ta südamas on, ja see on inimlik tööde; sellest on ka Jumalal hea meel. Laul 51:8 „Ka patune, kel juba kohtlane meel on, ei jää enam kauaks patu jisse. Meie wõtame omale eesmärgiks ühe uskliku inimese, kelle meel on parandatud, uuendatud, pühitsetud ja walmistatud; niisugune meel on täiesti Jumala waimu walitsuse all, ja kõige tema rääkimiste tagajärg on see, mida Jlm. 14:5 loeme: „Ja nende suust ei ole kawalust leitud, sest nemad on ilma weata Jumala aujärje ees“.

Uga on üks hädaoht, mille eest peame hoidma; see on järgmine: Jumal käsib meid igas seisukorras rääkida, et oma seespõidest Jumalale tunnistuse ohwer tuua, mida meie oleme tõutanud. 1. Peetr. 3:21; Laul 50:14; Ewes. 5:19; Jaak. 5:16. Selle Jumala käsu wastu töötab üks teine waim. See teab ka, mis on meie südamas. Kui seal mitte head ei ole; kui seal ei helise wõidu laul Kristusewerewäes; kui seal ei põle Kristusearmastuse tuli, siis walwab saatan kõne aparaadi juures ja katsub meie meelt ära rikkuda. Ta teeb meile kõige eisteks häbi ja kartust. On temal korda läinud häbi ja kartuse wastu meie kohtlast südant ära wahetada, siis esineb ta oma pakkumise ja ütleb: „kuule, ma õpetan sind, mis sa täna pead rääkima“. Kui sa tema õpetust jääd kuulama, siis astub ta walguse inglil näol sinu ette, küsib isegi järele, mis sa siis

igatsed ja tahad täna rääkida? Ehk aitab sellest küll, kui sa (pühitsuse koosolekul) ühe piibli salmi üles loed. Ta tuletab sulle warsti ühe ilusa piiblisalmi meele, mis aga sinu oma südamas puutumata jätab. Kui sa seda weel wäheks pead, siis õpetab ta ka midagi kõnelema, mis sinu oma südant ei puuduta. Ta ütleb: kas sa ei tahaks mitte Pühast Waimust täna rääkida, küll ma sulle wäge nuretse; ja näe, ta kihutab wähest inimest nii üles, et ta kehagi enam Jumala loodud piirides ei seisa ja wähest raamissid enam ei tunne. Seda on ta teinud kõigis ajaajarkudes, piibli algusest meie päiwini. Ka tänapäew on ta walmsis sulle häid mõtteid andma, kui sa aga pattu oma südamest wälja ei anna, see on tema tingimine. Kui sa neid pakkumisi tema käest wastu ei wõtta, siis ütleb ta sulle: „ole parem wait; häbi oleks sul oma pattu üles rääkida“. Nii saame mõnigi kord tunda rõhuvat waikust, mis mitte rahu waimust ei woola, waid on peale sunnitud. Nii talitab waenlane meiega, kui meil mitte walmistatud meelt ei ole. (Ebr. 5:14)

Uga ka siis küib waenlane meie ümber, kui meie süda Jumaliku headusega on täidetud. Siis ta katsub sellele igapidi tammisid ette teha. Kui südant täidab ärapäastmise rõõm, siis ütleb waenlane: „olgu see sulle omale; ära räägi seda teistele, kes seda ei mõista, ega tunne!“ Kui kuulajale, ehk ka kuulutajale omale peetud jutlusest rohke õnnistus ilmub, mis pärast koosolekut wähest wägisi tema südamest tahab wälja tungida, siis ütleb waenlane: „ära riku mitte koosoleku korda, mida wähest mõned wäga pühaks peawad ja austawad, sest see oleks neile haawaw,

kui fina weel koosolekut jätkad, mida wennad on juba lõpetanud. Niisugustest järeldonedest on aga wahest suured õnnistused tulnud, kus kõnelejad wabalt wõiwad ülles astuda. Kui Kristuse armastus on südames wõimuse saanud ja ajab sinu peale sellest wenna ehk õele rääkima, siis hoiatab waenlane kõhe: „ära räägi, muidu teised arwawad, et sa enast wäga pühaks ja teistest paremaks pead; et sa nende peale tungid, ehk ette püüad.“ Palju, lugemata takistusi püüab waenlane teha, et meie Jumala armust, õnnistusest, Tema imetegudest ja suurest wägusest ei peaks alati rääkima. Seda näeme ka, et tema töö meie juures takistawalt mõjub, sest tõe poolest on meie hulgas peale ettenähtud ja wormilikkude koosolekute Jumala armastusest, ehk omawahelisest armastusest wäga wähe rääkida.

Mis peaks sin tegeya? Ma tunnen, kui wäga kosutaw see minu hingele on, kui wend ehk õde tuleb mulle rääkima Jumala armastusest ehk oma läbielamistest, ehk praeguse filmapilgu tundmusest, rõõmust ehk raskusest. Ma tunnen, et ta mind armastab ja usaldab. Kui aga tahame, et meil alati head ja kosutawat oleks rääkida, siis peame hoolsad olema

oma südan alati läbi katsuma ja lastma headusega täita ja ehitada ja selle eest hoidma, et sinna mitte kõlbmata warandust ei pääseks. Peame endit uuedama oma meelewaimus, Jumala tahtmist õppides.

Urge rääkige mitte maailmast, iseäranis koosolekul, ei enne ega pärast, sest see annab Teist wäga kahjulikku tunnistust. Loe 1. Joh. 4:5. Püüame oma rääkimistes ikka oma Isanda peale waadata. Olgu meie kõne eesmärk Tema armastus, Tema riik, Tema kartus ja Tema au. Püüame selles asjas edasi kasvada, ja kellel selleks weel südamest tungid ei ole olnud, see katsugu wäikeltki algust teha. Selle asemel, et meie üksteisele ainult tere ütleme, (mis wahest üsna kiilngi wõib olla), katsume südamest öelda; tere armas wend ehk õde, ja kui siida puhast, siis ärge unustage ka pühade suuandmist terwishoiu piirides. Kui meil kindel nõu ja püüdmine on, siis ei keela Isand meile oma abi, ja meie saame warsti eneste keskelt üht magusat ja kaasatõmbawat paradüüsi lõhna tunda. Kui see mitte paljaks soowiks ei jää, siis hakkame kõik Taawetiga ühes paluma: „Isand, tee lahti mu huuled, siis peab minu suu Sinu kiitust kuulutama“. Laul 51:17. Joh. 8.

Püha Waim meie usuelus.

James Lees.

„Kelle sees teiegi olete, pärast seda, kui teie saite tõe sõna ehk armuõpetust oma õnnistusest kuulnud; kelle sees teiegi, kui teie wõistite uskuda, olete otsetui pitseriga kinnitatud tõutatud Püha Waimuga.

Ev. 1:13.

Seda kirjutas apostel kõikidele pühadele. Igaüks, kes usub Kristusesse, on kinnitatud tõutatud Püha Waimuga. Rootsimaal on kulla ja hõbedad proowiks üks märk, ja niisama ka mujal, sest petisuid leidub igalpool. Kui meie lähetsime Inglismaal kuski ärisse ja ostaksime ühe asja, mis on wäärt üks kroon, siis wõiksime meie sada krooni maksta, kui meie kulla märki ei tunne. Nii on igas liilis märk, mis tõendab, et see on puhas kuld. Nõnda on ka Jumalaga. Iga usklik on puhas taewalik kuld. Kui sind päästeti, siis lõi Jumal oma taewa märgi sinu peale, wõi oma pitsati. Jumal tunneb sind. Jumala märk on Püha Waim, ja see ei ole mitte ainult sinu peal, waid ka sinu sees.

Põhja Shotimaal on talupoegadel palju lambaid. Kui nad lambaid tulewad ostma, siis paneb iga talupoeg oma märgi ostetud lamba külge. Wõib olla paneb ta ka oma nime esimesed tähed. Siis jätab ta lambaid ja läheb muid asju toimetama. Pärast tuleb ta ja tunneb omad lambad teiste seas ära, sest et tema nimetähed on nende küljes. Ta ütleb: „Nüüd lahutan ma oma lambad ära“ — kogub nad kokku ja läheb oma teed. Meie oleme kinnitatud Püha Waimuga. Jumala märk on meie peal. Jeesus Kristus tuleb warsti tagasi. Ta tahab omi lambaid koguda, ja meie peame warsti ära minema, sest meie oleme kinnitatud Püha Waimuga ärälunastamise päewani. Mis mõtleb apostel sellega: „ärälunastamise päewani?“ Mu hing on ära pääs-

tetud, aga pärast ärälunastamise päewa ja Jeesuse tulemist saab meie ihu ära päästetud. Püha Waim on meie ärapäätmise pant. Rootsimaal tulewad põllupidajad laadale, ja kui nad seal ühe tubli mehe leiawad, keda nad omale tahawad, siis annab ta kaks krooni selle nooremehel ja ütleb: „kui sina mu teenistusse tuleb, siis saad weel palju niisuguseid, sest see on ainult pant“.

Teises peatükis 18. salmis seisab, et Tema läbi wõime meie mõlemad ühes waimus ligi minna Isa juure. Mõelge selle peale, mu armsad! Püha Waimu läbi wõime meie Isa juure minna. Meil ei ole tarwis preestrit, ma ei palu pühastid, waid ma wõin otsekõhe Jumala juure minna, Isa juure! Mõttele, kui kallid see on, et meie, kui lapsed, wõime Isa juure minna.

Kolmandas peatükis loeme jälle Püha Waimust. Lõpuks on apostel Pauluse teine palwe Eweesuse rahwa eest (16. ja 17. salmid), et Tema teile annaks oma au rikkuse järele wäga kangeks saada Tema Waimu läbi seestpidise inimese poolest, et Kristus usu läbi Teie südameste sees wõiks elada. Püha Waim on maailmas, et ruumi teha meie südameste. Üks inglase ütles kord, et see elab mu sees, mille peale ma kõige rohkem mõtlen. Üks noormees mõtleb oma ülikonna peale; nii siis elawad tema südames riided. Üks naisterahwas näeb mööbleid, ja tuleb neid ikka jälle waatama. Ta tahaks neid omale saada. Mis elab siis tema südames? Seal on mööblid. See, mille peale meie kõige rohkem mõtleme, see elab meie südames. Prantsuse-Saksa sõja ajal oli üks prantslane, kellele kuul südamel ligi tungis. Kui arst teda südamel juurest lõikas, mis wäga walu tegi, siis waatas soldat arsti peale ja

ütles: „Kui sina sügavamale lähed, siis leiad sealt feisri.“ See soldat armastas oma feisrit ja arwas, et feiser on tema südamas.

Meie võime rääkida kõiguga jõust. Inimesed tahavad ihulikult tugewad olla. Kui ma käin haigemajades, siis tulen ma ikka tänulikku meelega sealt välja — et ma võin terve ja oma mõistuse juures olla. See on väga hea, et meil on tugew ja terve mõistus, aga sellest salmisti loeme meie waimu jõust. Ja Püha Waim on taewast tulnud, et meid kinnitada seestpidise inimese poolest. Saawet ütleb: „Kui ma Jehoowa poole kipun, siis kinnitas ta mind.“ Apostel Paulus kirjutab, et kui kõik tema olid maha jätnud, siis oli Isand tal abiks, ja andis jõudu. Paul 138 ütleb, et isa annab jõudu; 2. Tim. 4. peatükki — et Ünnistegija annab jõudu. Ew. 3, 16 ütleb, et Püha Waim teeb meid kangeks seestpidise inimese poolest. Ükski asi ei või meid takistada, et meie ei võiks tugewad kristlased olla. Sina võid igapäew tugew olla, kui sina Püha Waimu wastu võtad.

See on meile suur laotus, kui meie kurwastame Püha Waimu. Siis ei tea meie midagi sellest, kuidas Isa ja Poeg südamas elawad. Püha Waim võib kurwastatud saada. Ew. 4:31 ütleb, kuidas meie Püha Waimu kurwastame: kui meie wihased oleme jne. Sõbrad, ärge kurwastage Püha Waimu. Ew. 5:18 ütleb: „Ärge jooge end täis wiina, kust üks õnnetu elu tuleb, waid saage täis Waimu!“ Meid on kästetud täis Püha Waimu saada. See on niisamafugune käsk, kui: „Sina ei pea abielu riksuma.“ Iga Jumala laps peab täis Püha Waimu saama. Sa oled näinud waimulikke isikuid. Üks on rohkem täis, kui teine, sest ta on rohkem wastu võtnud.

Shotimaal elas üks mees, kes tihti jutlustas. Ta oli kontori ametnik ja jutlustas iga talwe ühes külas. „Ühel õhtul“ — ütles ta, — „kui meie algasime käesolewal talwel koosolekuid, oli meil 50 inimest ja tuba oli täis, ja koosolek oli väga õnnistatud.“ „Järgmisel kesknädalal“ — ütles ta — „oli meil jälle hea koosolek ja koos oli 80 inimest, ja Jumal päästis hingesid. Järgmisel korral oli 100 inimest koos, ja Jumal päästis jälle inimesi.“ Siis ütles teine wend: „Ma olen rõõmus, et Jumal päästab inimesi, aga ma ei või aru saada, kuidas see võis olla, et esimesel koosolekul oli 50 inimest, ja tuba oli täis, siis 80 inimest, ja tuba oli täis, nüüd oli 100 inimest ja tuba oli täis? „Ja!“ — ütles teine wend — „esimesel korral olid mööblid toas, teisel korral pidime mööblid välja wiima. Täna õhtu pidime ka woodi välja wiima.“ Siis mõtlesin ma, et Jumal täidab iga uskliku, aga kui meie mööblid oma südamest välja saadame, siis saame meie seda rohkem Püha Waimu täiust.

Nüüd kuues ja wiimane asi. Paluge igapäew waimus. Ew. 6:18 on öeldud: paluge waimus kõige pühade eest. 1. Timoteuse raamatus on kästetud kõigi inimeste eest paluda. Ew. 6:19 manitseb paluda Jumala sõna kuulutajate eest. Apostel Paulus ütleb lihtsalt Ewesufe rahwale: „Paluge ka minu eest.“ Nõnda on meil tarwis paluda Pühas Waimus ja paluda Jumala sulaste eest.

Nüüd võtame need kuus asju kokku: 1) Püha Waimuga kinnitatus. 2) Isa juure minna Püha Waimu läbi. 3) Kinnitatus seestpidise inimese poolest. 4) Mitte Püha Waimu kurwastada. 5) Meil on käsk Püha Waimuga täidetud saada. 6) Meie peame Pühas Waimus paluma.

Üleskutse usule

ehk

Kui palju on sul oma peremehele wõlgu?

Egiptuse misjonäär A. Liblik.

(Järg).

IV. Praegune Moslemi ilma seisukord.

Kui meie arwusid tähele paneme, siis leiame, et Islami usk on kõige wägewam usk maailmas, muidugi ristiusk välja arwatud. Tema imeline kiire laialilagunemine, tunnistab selgesti, et ta misjoni waimne usk on ja et ta omaks eesmärgiks on teinud maailmad ära wõita. Muhamedi sõna on tõeks läinud. „Meie olema sind rahwaste keskpaika pannud, et sa meile tunnistajaks peaksid olema.“ Wanaaegne ebajumala tempel Mekkas, mis oli pühendatud kõigile jumalatele, on sellega üleilmseks usurändamise sihiks saanud ühele seitsmendikule kõigist inimestest. Praegu ulatab Islami usk üle kolme maajao ja tema järelkäijad on Sierra Leonest Aafrikas kuni Cantonini Hiinas, Tobolskist Siberis kuni Singapurini Jaawas. Wenemaal mos-

lemi usulised laotawad omad palwe tepid lõuna poole, Zanzibaris nad waatawad põhja poole, Khansus ja Shensis miljonid Hiinamaa moslemi usulistest palvetavad lääne poole vaadates ja laias Suudanis nemad waatawad ida poole — Allah maja poole Mekkas. Üks suur moslemi usuwennastus!

Koraani keel on Araabia keel. On aga miljoneid, kes sõnagi Muhamedi raamatust aru ei saa, sest nad räägiwad Wene, Türgi, Persia, Bengali, Urdu, Hiina, Mabay, Hansa ja teisi keeli. Sellesama musta kiwi-kaaba ümber koguwad iga aasta inimesed mitmesugustest rahwustest ja haridustest, ühist usku tunnistades ja ühist usutunnistust korrates. Mekka uulitsatel wõid sa üheskoos näha — sellesama usu läbi kokku tõmmatud konstantinoopoli kommetega türgi

effendi Pariisi uuema moe järele riides, pool alasti beduinlast kõrbes, Afgahni mägede toorest elanikku, vene kaupmeest põhjamaalt, wiltu silmadega moslemi usulist Yunnauist, india ülikooli õpilast Kaleutast jne. Iga aastalisel usu-rändamise ajal on Mekkas umbes 60.000 usu-rändajat. On wõimatu selgesti öelda, kui suur moslemi usuliste arw üldiselt on, aga arwatawasti on neid umbes 200—250.000.000.

Muhamedi usu kangem kants on põhja Aafrika Vahemere ääres. Üldine muhamedi usuliste arw on seal 91% kõigist elanikkudest. Terwe Aafrika maa rahwast on 36% muhameedlasi. Kas see ei pane meid seisatama ja kohkuma? C. R. Watson D. D. kirjutab: „Aafrika maa ewangeliseerimise töö ei ole mitte suu-

Siiria ja Armeenias maal on kristlasi küll rohkem, kui muhamedi usulisi. Islami suurem wägi arwuliselt on küll Indias, kus nende arw suurem kui terwes Aafrikas, Araabias, Persias, Egiptuses ja Türgimaal ühtekokku. Wenemaal oli muhamedi usulisi wiimasel rahwaste üleskirjutamise ajal ligemale 14 miljoni, kellest suurem osa elab Aasias.

Muhamedi usuliste waimulik keel on igal pool Araabia keel, mida nad „inglite keeleks“ nimetawad. Seda keelt peab igaüks, kes inglitega soowib ümber käia, selgeks õppima.

Poliitiliselt on suurem osa muhamedi usulisi Inglise ülemwalitsuse all, järgmine osa Prantsuse, siis Wenemaa ja lõpuks Daanimaa walitsuse all. Üldiselt on 161.060.870 mosle-

Must kiwi Mekkas ja usurändajad selle ümber.

remalt osalt paganate, waid muhameedi usuliste seas. Pagana usk langeb ruttu tolmuks ewangeeliumi sõna kuuldes, aga Islam on kõwa kui kalju ja kutsub wõitlejaid wälja, kes kartmata tahawad kõrgel kanda ristilippu. Kui ristirahwas kord oma ülesannet Moslemite wastu hakkawad ära tundma, kui nad tõsiselt ja armastuses tööle lähewad — siis langewad Jeeriko müürid ja Jumala kogudus kroonitakse wõidu krooniga.“ Praegu on moslemi usuliste arw kiiresti kaswamas ja meie kohus on kõik teha, mis meie wõime et seda wägewat jõge omas jooksus tagasi hoida, et ta mitte üle pagana maade ei woolaks enne kui neile risti sõna on pakutud.

miti kristlikkude riikide kaitse ja walitsuse all — ja weel kord seisawad need arwud kui üleskutsujad ja kohtumõistjad iga kristliku riigi — weel enam — iga Jumalalapse südametunnistuse ees, küsides: Mis oled sina nende heaks teinud, et nad saaksid päästetud?!

Et moslemite majanduslik ja kodune elu on nii wäga waesel ja madalal järjel see on nende usu süü. Araabia maa, mis täiesti nende oma walitsuse all on olnud, näitab meile selgesti, missugune tagajärg ühel maal peab olema, millele käsu seadus ja usuõpetus on, nagu Islam seda on. Siiria ja Egiptuse maal, kus nad osalt ristirahwaga läbi käiwad; Hiina maal, kus pagana kultuur osalt nende peale mõjub — on

nende seisukord palju parem, kui ta on Araabias. Seal on orjus ja hoora elu õitsemas, mitmekordne abielu ja naiste äratõukamine on igapäewased nähtused. Altkäe maksud on nii harilikud, et keegi seda pahaks teoks ei arwa; waletamine on kawaluseks ja tarkuseks loetud ning rööwimine ja wargus on kui ülilooli haridus.

Et seda pilti lõpuni wälja maalida, pean pisut Mekka orja turu üle rääkima. See turg on paar silda „Jumala kojast“ eemal — just kui kesk Moslemi maailm. Keegi reisija kirjutab: „Mine ise sinna ja waata oma silmaga, kuidas seal inimestega kui loomadega kaubeldakse. Seal nad on awalikult türule müügiks wälja seatud. Nende peremees hüüab walju häälega: „Tulge ja ostke, selle aasta esimesed wiljad, tugewad ja tarwilised, tõsised ja ustawad, tulge ja ostke.“ Orjasid wõis turul 15—40 naela sterlingi eest osta. Süle lapsed said oma emadega seltis ära müüdnud — ja see oli arm. Aga suuremad nendest, kes juba omal jalal wõisid seista ja ise mõistsid süüa — lahutati karmide kättega oma emadest, mis sagedasti kõige haledamaid pilte ette tõid. Ja nii talitatakse päewa walgel ja kaetakse usu kuuega kinni.

Hariduse poolest on muhamedi usulised väga madalal. Ehk nad küll oma koraani peaaegu kumardades austawad ja ehk neil küll suur kirjandus on, siiski näitawad wiimased uurimised rahwa elust, et 75—95% moslemite Aafrika ei mõista lugeda. Paljud neist — iseäranis pimedad poisid — õpiwad koraani sõna sõnalt pähe, aga mitte selle otstarbega, et seda aru saada, waid et tema ettelugemise läbi matustel ja teistel pidudel oma igapäewast leiba teenida. Koolilapsed õpiwad esiti tähed, siis õpiwad nad neile tuntud 99 Jumala nime üles kirjutama ja esimist peatükki koraanist peast ütlema. Siis selle järele kaks wiimast peatükki, sest et nad on lühikesed. Lõpuks aetakse last sunniwiisil terwest koraanist läbi, mille juures rohkem rõhku õige wäljarääkimise kui koraani mõistmisele pannakse. Et kirja-keel rahwa räägitud keelest koguni teine on, wõime ikka ja ikka näha et üks poiss suure meelega kiidab, et ta lugeda mõistab ja heameelega traktaadi wastu wõtab. Aga kui sa tema käest küsid, mis ta luges, ei tea ta sulle ühtegi ära seletada. (Järgneb.)

Ühendatud usklikkude konwerents.

Nagu läinud aastal, nii ka tänawu peeti ülalnimetatud konwerents Nelipühi ajal ära. Paljudest oodetud päewad. Suurte igatsustega wälja tulnud, et näha wendi ja õdesid, et olla ühes koos Isfanda ees, maitfedes Tema ligiolekut ja armu.

Tallinna õdedele ja wendadele tõi ta ettewalmistuste suhteis tööd — ka kerksid enne seda hallid pilwed — ahwardades kogu päikest katta, kuid nad waosid jällegi.

Osawõtjaid oli rohkesti — iseäranis rohke oli wõõraste hull Lõuna-Gestist — terwete wagunite kaupa ruttasid nad konwerentsile, nad jutustasid nii mõnestki läbielamisest teel — teel kõlanud laul peaaegu wahetpidamata, mille üle wedurijuht pahandanud, soowides et nende wagon põlema hakkaks — kuid edasi sõites hafanud aga weduril puud põlema, mille tõttu wedur oli sunnitud rongist ära jääma ja uuele maad andma. — Sisfesoitjad leidsid kõik omale õomaja. Ka eelmiste aastate eeskujul olid tänawugi rinnamärgid — wõõrastel walged ja omadel punakad, mis kujutas kahte palmi okja ja keskelt täht „J.“ — Jeesus. Niisama olid ka eeskawad ühes lauludega triikitud. Ehk küll osa usklikke sest konwerentsist puudus, siiski oli jälle teist küljest osawõtmine suurem — nii et waewalt suutis Sielentahli palwemaja neid ära mahutada.

Esimesel nelipühi pühal oli laste koosolek, mis w. B. Dahl ja õ. Seilmann juhatasid.

Teisel pühal algas konwerents südamliku ja sooja palwetunniga. Selle päewa tuumakamatest kõnedest oleks nimetada w. Sielentahli kõne — Jumalalaste kaswatamisest, ja w. Priskase — Pühitsusest.

Pärast lõunane koosolek oli algus-terwituste ära-

andmiseks pühendatud. Terwitusi anti 41 kohast. — Wälismaalt oli: Wenemaalt, Blankenburgi alliansi konwerentsilt, Bremenist C. E. konw., Daani C. E. konw., Hamburgi alliansi palwenädalalt.

Pärast terwitusi kõnelesid w. Marley (noor.) — Talle pruudist ja w. Salmi Soomest.

Kolmanda püha hommiku wara pühaõhtusöömaaeg, millest ligi 1000 inimest osa wõttis. Selle päewa kõnedest oleks nimetamise wäärt: Ususe kaswamine igapäewases elus ja hingeelus.

Õhtul kõneles õde misjonäär Alexandra Biblik Egiptuse misjoni tööst ja veel wennad Silbus, Salmi, Paulus. Rahjaks nende ridade kirjutajal polnud wõimalik neljandast päewast osa wõtta, kuid olla kõige soem ja südamlikum päew konwerentsi ajal olnud. Selle päewa kõnedest „Käif ja arm“ ilmuwad ka edaspidi „Noorte Elus“.

Pärast õhtuseid koosolekuid oli veel järelkoosolekud neile, kes end Jeesusele tahtsid ära anda, hilja õõni wõitlesid wennad palwes hingede pärast ja nii paljudki wõisid uue südamega lahkuda, hing täis rõõmu ja rahu.

Rohku wõttes wõime öelda, ehk küll konwerents nii väga õnnistatud polnud, nagu meie seda ise soowisime ja nagu seda Jeesus oleks tahtnud ja kui siin juures küsida tohime, kelle süü — siis wõime öelda: meie, mitte Isfanda poolt pole tahtustusi olnud — jättis ta ikkagi hea mälestuse, finnitais jällegi usku et usklikes igatsus elab — üheks pereks saada. Oh, läheks see pea korda, et üks kari ja üks karjane, see on meie armastaja Isfanda südamlik igatsus ja soow. Kas tahme meie tõesti need olla, kes selle soowi täideminemist tahtawad.

Ärgu olgu, kallid vennad ja õed, meie poolt tafistusti.

Wendade koosolekul otsustati wana konwerentsti juhatus edasi jätta, seda aga mõne uue liikmega

täiendades, Nõuematid läbirääkimisi sünnitas püha-õhtusöömaaja küsimus, kas seda konwerentsti kawas wõi väljaspool pidada. Lõpuks jäeti see otsustamine konwerentsti juhatusse hoole.

R. W.

Kahest lahkunust.

Surra — ehk teiste sõnadega lahkuda siit ilmast, — eks see ole walus paljudele. Weel walusam siis kui tuleb see keset õitsewat noorust, kui noor kui tärkaw õis närtsima peab.

Olles otsekohesed, peame tunnistama, et see nii nende juures on, kellel pole igawiku rõõmu elu lootust, kellel aigutab tühi, pime ja walurikas igawik wastu, millesse ei millelgi tingimisel astuda ei tahaks — sest pole hing päästetud.

Emilie Rüütel †

Ja kui näha sedasugust surijat noort — o, kui kurb on tema ja weel kurwemad tal ümber olijad, kui palju, palju pole seda siin elus näha.

Eks ole see walus!

Kuid tohime konstateerida tõe asja, et päästetud noored just wastupidiselt rõõmsad on ja nende ümberolijad wõiwad rõõmsalt ehk ka küll kurbus sinna wahale ka tikub, kätt anda oma lahkujale sõbrale — öeldes, rõõmsa jälle-nägemiseni — rõõm sa tohid pea oma Ära-päästjat näha.

Ja jällegi elus wõime leida neid — kuid küll wähe.

Eks ole see rõõm!

Rõõmsalt wõisid Tallinna S. Risti C. E-lased oma kahte õde Emilie Rüüteli ja Meeta Baumani siit ära saata ja nende kehi paigutada alla musta mulla.

Esimene neist kutsuti äkki meite hulgast ära, olles 20. aprillil weel terwe, kuid 26. juba kodu, kõhukilenaha ja pimesoole põletik lõpetasid noore tärkawa elu.

Lahkunu oli sündinud 1904 a. Wanemate seitsmes laps, õppis II. algkoolis, mille ka

lõpetas 1921 a. kewadel, astus siis tütarlaste kaubanduskooli, kus teda surm tabas.

Ta wiimased sõnad olid: Önnis, önnis!...

Meeta Baumann on sündinud 1902 a. Wanemate kolmas laps. Surm wiis ta wanemad pea üksteise järele hauda. Nii, et tal juba noorelt tuli ellu astuda, et end ülla pidada. Teenis algul Hallika päwapildi äris, kust aga 1921 a. algul wäheste töö pärast lahkus ja Kuhlmani äri teenima astus. Seal tabas teda haigus —

Meeta Baumann †

ka pimesoole põletik. 2. märtsil s. a. läks ta haigemajja, kus teda lõigati — pikk ja walurikas oli ta haiguse aeg, mida ta aga waikse kannatusega kannatas, 19. mai hommikul lahkus waiksel. 21. mail sängitasid noored tema keha Rahumäele mulda.

Ju noorelt olid nad end Jeesusele annud ja Tema kandis neid rõõmsalt kui omi lapsi koju.

Mõlemad olid kutsetoimkonnas ja laulukooris tegewad, mõlemaist jäi hea mälestus järele.

Lõpuks — Meeta omad sõnad:

... Seesama Jeesus, kes Ölimäel wärisedes ja kahwatades wõitles nii minu kui ka teiste eest.

Ma orjasin kaua.

Kui mina usklike röömu nägin ja igat-sesin patust lahti saada, et Jeesus mind wõiks röömustada, sest maailmas ei ole midagi head. Nii kaua kui tuli see aeg, kus seda röömu wõisin tunda ja sest ajast loodan ta peale. Ma tean kindlasti, et ta mind maha ei jäta, minu tee ka läbi raskuste...

Ei olnud see lootus asjata, Tema tugewad armastajad käed kandsid teda kõigist läbi

oma igawese kodumaa rahu rannale — kus lõppenud kõik walu ja waew — kus ainult rõõm. Noor — oled sa päästmata, lase end päästa —

rõõmsalt läheb siis sinugi tee läbi walurikka ilma — igawiku maale. R. W.

Jumala sepikojast.

K. L. Marley.

2.

Holland.

Päris üllatatud oled, kui mitmeti nii kuulsa ja tuntud Hollandi maapinna suurust maadeteaduses järel waatad, ning arwu 33.000 □ kilomeetrit eest leiad. Selle järele on meie Eesti kodu 12.000 □ klm. suurem, rahwa arwu poolest, aga neli korda vähem, sest Hollandis elab üle 6 miljoni inimest. Midagi germaani rahwaste püsiwusest ja tööhoolest räägib meile see maa, on ju Hollandi rahwas germaani suguharu. Mere ja järwedelt wõitsid nad omale maatükk maatüki järele. Raske ja püsiw töö aga kannab õitsewat wilja.

Hollandi rahwa wäline, kui ka usuline arenemine on õige mitmekesine, muudatusrikas, hiilgustippude kõrwal haigutawad walu ja kannatussigawused. Kuni uema ajani on enamasti kõige rahwaste juures poliitilised ja usulised sündmused olnud ühte põlmitud. Harilikult kirjutasiid poliitilised ja riiklised wõimukandjad rahwale ka ta usu ette. Nii ka Hollandis. Kui palju on ka siin jooksnud werd, inimeste werd, kes nõudsiid omale wabadust usulises waates ja talituses. Weretee on olnud alati usutee. „Kui teiste werest punab tee...“

8 aastasajal tehakse Hollandi rahwas ristirahwaks, seal juures saades frankide osariigiks. 11. aastasajal allub ta Saksamaale. 14. aastasajal on ta Burgundide walituse all ja läheb 15. aastasaja lõpul Austria riigi alla. Kui aastal 1555 Karl V. troonilt lahkuw ja Habsburgide ilma-riik kaheks läheb, satub Hollandi Hispaania wõimu alla. Wahepeal on usupuhastuse tuli ka Hollandis lõkkele lõõnud. Nagu enam jagu reformatsiooni aegsed usulised liikumised, kannab ta ka siin poliitilist wäri. Ühtlasi usulise uuendusega, püüti ka poliitilist wabastamist wõõra rahwaste alt kätte saada. Poliitilised wõtted waimuliku liikumisega kokku sulades tõid rahwa peale hispaanlaste poolt weriseid tagakiusamisi. Usuline ja poliitiline moment koos löid rahwa seas waimustusleeki. Taheti põhjalikult puhastada katoliku olemisest kirikut. Kuulsad on selleaegsed piltidelõhkumised ja kirikute rüüstamised. Hirnuwalitseja, hertsog Alba, tuli maale korda sisse seadma. Poodi, põletati ja tapeti tuhandeid ewangeliumi usulisi. Paljud põgenesid. Aastate kümnete wältawate sõdade ja hirmude järele tuleb maale rahu, esimesele kohale pääseb Kalwini õpetus ja tõrjub Lutheri usu tagumisele plaanile. Tänapäew weel on kõigis Hollandi usuringkonnis tuntaw suure Schweitsi reformaatori mõju. Läbi kannatuste astudes, on Hollandi rahwas kõigil ajal wõtnud neid, kes oma usu pärast pidid maha jätma maja, wara ja kodu.

Kuidas praegune usuline elu Hollandis on, tahame nüüd tähele panna. Kirikust kiriku tahame üheskoos astuda ja mõni silmapilk siin ja seal Jumala rahwa wäikeste hulgakeste juures peatada:

Rooma-Katoliku kirik ei ole Hollandis mitte walitsew. Ta liikmete arw on palju vähem kui ewangeliumi usulistel, natukene üle 2 miljoni. Kaswu suur ei ole, wast pisut Lõuna-Hollandis. Terwes riigis on usulised ringkonnad wõitluses jõumise wastu, millest ka katoliku kirik suurewiisiliselt osa wõtab. Niisama teeb ta ka laialdaselt walge risti tööd langenud inimeste seas, pidades kõlbluskoosolekuid ja asutades parandusmaja ja ehitades neile kodusid. Nagu mujalgi riikides, on neil ka siin laialdane ja mitmekesine noorsoo töö, puudub ainult kõigis üks, unestundimine ja waimulik meel. Wiimasel ajal on, ka siin, kui terwes katoliku kirikus märgata uut tööhoolt ja tahtmist oma usku laiendada. Usk kiriku tulewiku sisse on suur.

Wana katoliku kirikul on kõigist 10.000 liiget. Need on kogudused, mis kirikuajaloos tuntud „Jansenistide“ õpetuse edasikandjad ja järeltulijad. Piiskop Jansen elas 17. aastasaja algul Belgias, kus ta Augustiinuse kir-jadesse süwenedes, wiimase õpetusest patust ja armust sügawalt sai kaasa kistud ja selle mõttelise raamatu kirjut-as, mis pärast tema surma trükis ilmus. Suurt wastu-kaja leidis see raamat sügawamate usuliste iseloomude ja armuotsijate inimeste juures. Selle raamatu ewan-geliumi waimu eest wõitlejate hulgast wõiks nimetada wenda ja õde Arnouldi ja Angelikad, ning kuulust ma-temaatikeri Paskali. Äge oli wõitlus jesuiitidega, kes enne ei wäsinud, kuni need Janseni õpetuse poolehoidjad paawsti wande alla sattusid, kes oma õpetusest siiski ei loobunud, ning olid sunnitud Hollandisse põgenema, kus ühe osa tõsisema katoliklastega ühinesid ja wana katoliku kiriku asutasid. Neil on oma piiskop ja 26 kogudust Hollandis. Sisemiselt tardunud, ei ole neil ka kaswu märgata.

Hollandi protestandi ehk Reformeeritud kirik (Nederl. Hervormd kerk) 2.600.000 liikmaga. Algu-ses olles Lutheri waates, kuid ajajooksul Kalwini õpetuse poole üle läinud. Oma liikmete arwu poolest suurem kirik riigis. Riik toetab teda. Mitmes õpetuse punktis on ta siiski Lutheri kirikule lähedal seisew. Püütakse suurt lihtsust kõigis. Ei ole altari, ei pilte ega salme seintel. Laulukoorigi loetakse üleliigseks ja sellepärast on teda wäga arwa olemas. Oma waadete poolest langewad õpe-tajad kolme kategooriasse: Ortodoks ehk piibliusklikud, liberaal ehk wabamõttelised, Jeesuse üleloomulikku sündi-mist ja ta ülestõusmist surnuist salgades, piibliarwustajad ja sotsialistilised õpetajad, kes kantsli poliitika kõnetoo-likes ümber muutnud. Rahwas käib kõige enam kuulmas ortodoks õpetajaid, kuna liberaalide imeta ja wäeta kõned rahwast ei tõmba, niisama on ka lugu sotsialistlike õpe-tajatega, keda ainult partei liikmed kuulmas käiwad ja needki õige loult. Need ortodoks õpetajad ei ole, kuigi usuwad piiblit, sellepärast ammu weel mitte tõsiusklikud, uuesti sündinud, waid kandes jumalakartuse nägu, salga-wad nad tema wäe ära. Need õpetajad peawad ka tihti piiblitunde. Pühapäewakool on kõigil, liberaal õpetajate pühapäewakoolides on osawõtmine laste poolt nõrk. Tütarl-aste ja naisseltsid. Tullakse peaaesjalikult kokku näpu-tõid tegema, kus juures keegi heast raamatust ette loeb ehk koos lauldakse. Käsitöödest tehakse wäljamüük ja saadud rahaga toetatakse waeseid ja haigeid, mõnesugusel wiisil ka otsekohe tööd noorte tütarlaste seas.

Halastaja-õdede majasid on sellel kirikul mitu. Töö laialdane ja lugu peetud. 1853. aastal on olemas organi-seeritud noortemeeste seltsid. Töö tsestrumist seisab piibel, mida piiblitundides loetakse. Sissejuhatust piiblitunnis teeb mõni wanem seltsi wõi koguduse liige, kel rohkem kogemusi ja usulist läbielamist. Sporti praegu ei tehta. Suwel on 4—6 nädalised laagri koosolekud, telkides, wabas looduses. Telgid on noortemeeste liidu omad ja on suwe jooksul kõigile seltsidele tarwitada, nii et ikka üks grupp noorimehi tuleb ja teine läheb. Walitseb waba ja hea kord. Looduses jalutatakse, ujutakse ja sõidetakse, õhtu on palwe ja kuulutus-koosolekud; linnades on liidul mitmel pool suured majad hea otstarbekohase sisseseadega: luge-mistoad j. n. e. Liikmed kannawad rinnamarki.

Oma lehtede läbi püüawad wõita noorimehi, niisama ka isiklise kutse teel. Oma pidulikke koosolekuid tutvustawad ilmalikkudes ajalehtedes, mis healmeel ja hinnata neid tutvustusi oma weergudele üles wõtawad.

Liikmeks võetakse kõik, kes Jumala sõna usuwad ja Jeesuse poole hoiawad. Wanadus üle 16 aasta. On olemas kindel liikmemaks. Tõsi-usklikke, uuestisündinud Jumala inimesi, on õige harwa neis seltsides, sest walitsew on peausk ja jumalikkude tõdede õigeks pidamine, ilma kitsast uksest läbi tungitakse pattuandeksandmise rahusse. Ka poisikeste peale on mõeldud, kes pühapäewakoolist wälja kaswawad ja seltside tarwis veel liig noored on. Poistetoimkonnad — juniooride seltsid. Nende tunde juhiwad wanemad ja waimliselt rohkem arenenud noortemeeste seltside liikmed, wõi mõni koguduse liige, kel andi ja armastust selle töö tarwis. Poistetoimkonnal on oma häälekandja ja lauluraamat.

Walge Risti töö, kõlblisel langenud inimeste seas. On olemas kodud, päästemajad ja töömajad, kus palwe ja õpetuse läbi neid elusopast üles tõusta aidata püütakse. Tihti peetakse seletawaid ja walgustawaid kõnesid sugueluliste küsimuste üle. Laialdane on see töö ka sõjawäe keskel. Wõimsaks abinõuks töös on lendlehed, traktaadid ja kõiksugu hea kirjandus. Liikmed kannawad walge risti märki. Kui kisendaw on tarwidus meie linnades selle töö järele, kus meie noorsugu pimedast peast mutta tassitakse.

Pilt Hollandist.

Sõjawäelaste kristlik liit asutab sõjawäelastele kodusid, kus õhtuti palwe, kõne ja laulukooolekuid peetakse. Hea raamatukogu puudub arwa. Linnades aga on reisijatele armsaks saanud kristlikud wõrastemajad.

Teiste usulistega püüab kirik pidada head wahekorda. Reformeeritud kirik seisab täiesti Kalwini õpetusel. Ärawalimise õpetus esimesel kohal. Kogudused on suured. Liberaal-piiblisalgaw wool veel selle kiriku ei ole sisse pääsnud. Rahwa osawõtmine jumalateenistustest on elaw. Tõsisemad inimesed, sügawama waimuliku kalduwusega hoiawad selle kiriku poole. Isegi tõsiseid usklikke wõib siin leida. Tähtsam tööpõld on neil oma lapsed, missuguseid neil ka harilikult korda läheb kirikule wõita. Wäljaspoolt oma liikmeid ei agiteeri. Piibel on au sees ja palju loetud, kuid suuremalt jaolt oma õpetuse joontes ainult.

Misjon sõdurite hulgas on laialdane. Ametis on eraldi sõjawäeõpetajad. Kirikul on suured ajakirjad ja lehed, milledes hoolega poliitilisi päewaküsimusi arutatakse. Üldse aetakse selles kirikus wäga palju poliitikat. Nii-sama, kui eelmisel kirikul, on ka sellel noortemeeste ja tütarlasteseltsid, tööwiis sarnastub eelmisele täiesti. Suur pühapäewakoolide wõrk. Lauluseltsid annawad tihti kontserte. Walge risti tööd ei ole, sporti eitatakse. Usuteaduse ülikool ja üldine ülikool. Kuigi ärawalimise õpetus loomulikult waljust ja külmust omaga kaasa toob ja armu-ewangeeliumi tagumisele plaanile tõrjub, walitseb selles kirikus ikkagi tegew elu. Iõõtatakse palju ning waimustusega. Oma õpetust peawad nad wäga kõrgeks. Liikmete arw 1,2 miljoni.

Kristlik Reformeeritud kirik, lahkus omal ajal eelmisest. Õpetuses on nad wabamad. Ärawalimise

õpetuses tagasihoidlikud, vähem käsumeelsed. Kirikukaristus on wali. Nõutakse liikmetelt kõlblist elu. Usklikkude ringkondadega elawad rahus ja sõpruses, laialdases alliansismeeles. Ka siingi on noorsooseltsid, pühapäewakoolid ja lauluseltsid. Tihti panewad toime äratus- ehk kutsekoosolekuid, mis eelmised kirikud peaaegu ial ei tee, mis seletataw nende õpetuses ärawalimisest, sest kes ära walitud hukatusele, sellele kuulata niipalju kui tahad, ta ial õndsaks ei saa, tagurpidi saab see, kes ära walitud õndsusele igal tingimisel õndsaks, Mis tarwis siin veel palju kutsuda ja äratada. Joomise wastu wõitlemise seltsid on igal kirikul, mis walitsuse poolt rohkesti toetust saawad. Liikmete arw on sellel kirikul umbes 60.000.

Waluni kirik (Waalsche kerk) ligi miljoni liikmega. Prantsusemaal siiapõgenenud hugenottidest asutud, kes hirmsalt oma usu pärast taga kiusat. Nende jumalateenistused peetakse nüüdki veel prantsuse keeli. Õpetuses kalduwad rohkem Kalwini kui Lutheri poole. Hollandi rahwasse ära sulades kahaneb nende kirik. Õpetajate hulgas on liberaal kalduwust, siiski on siin usklikke ja tõsiseid piibliuskujaid.

Ewangeel. Lutheri kirik. 90.000 liiget. Kogudustes wähe liikumist ja tegewust, rohkem oma ette olekut. Puudub laialdane töö ja tegewus. Noorsootöö on üsna noor ja edeneb pikkamisi. Lutheri kirikul on walitsewa kalwinismi pärast ka raske laialdasemat pinda leida.

Reformeeritud Lutheri kirik, umbes 16.000 liikmega. Püüdsid surnud õpetusse tardunud kirikut tõsta ja Lutheri õpetust puhas hoida. Lahkusid eelmisest ja asutasid selle kiriku.

Mennoniidid. Neid umbes 70.000. Teatawasti ei wõta nad sõjariista, ega wanneri. Sõjawäeteenistuses on nad sanitaarid, metsatöölised, kantseleides j. n. e. Kord olid nad elawad usklikud ja kannatasid arwamata oma usuliste waadete eest, nüüd on aga täitsa õpetusse sattunud, kuigi siin ja seal mõned wäikesed usklikkude tulepesad olemas. Umbes meie leeriaja wanaduses saawad nad ristimise läbi kiriku wastu wõetud. Suur jõukus on neil wõimaldanud tõusta kõrgele hariduses ja pääseda paremasse seltskonda. Nende jutlustajate sügawteadised kõned tõmbawad Hollandi haritlasi külge, kahju ainult et neil enam elawat õnnistegijat ei ole. Omale liikmeid nad wõita ei püüa, just tagurpidi, on raske nende hulka saada. Terwel maal on nad tuntud ausad ja head inimesed, kuid ainus uks jumalariiki, uuestisündimine, on nende silmade eest kaduma läinud. Uuemal ajal on siiski rõõmustaw näha, et piibliusklikud rohkem elu ja tegewust awaldawad. Nende hulgast tõu-sewad hääled, kes hüüawad: Tagasi piibli juure, tagasi isade usu juure, tagasi elawa Issanda juure! Moes on siin õuekoosolekud. Laulukoorid eeskujulikud. Noorsootöö veel nõrgalt organiseeritud.

Remonstrantide wendade kogu. Jakob Armiinius, professor Leydeni linnas leidis, et täieline ärawalimise õpetus, nagu seda reformeeritud kirik õpetas, piiblik ei ole. Tema õpetuse wastaseks oli äga Gomarus. Usuline waeluskoosolek jäi tagajärjeta, igaüks jäi oma juure murdmata. Warsi suri Armiinius. Gomaruse poolehoidjad ei jätnud Armiinuse õpetuse poolehoidjaid aga mitte rahule sellega, waid kahtlustasid neid Pelaagiuse õpetuse poolehoidmises, mis sundis Armiinuse poolehoidjaid esinema kirjaliku tunnistusega, milles ärawalimise õpetuse ümber lükates nad ta ära heitsid ja waba armu kõigile kuulutasid. Selle awaliku wäljaastumise ajast peale nimetatakse selle liikumise poolehoidjaid remonstrantideks. Seegi wool kandis poliitilist laadi, wõi sai poliitilistest isikutest kasutatud. Dortrechtli sinoodil 1618—19. sai remonstrantide õpetus kui waleõpetus ära heidetud ja ta poolehoidjad sunnitud kirikust lahkuma ja selle tagajärjel tekkis see wendade kodu. Üks juhtidest suri märtri surma, teised aga pidid raskeid tagakiusamisi kandma. Hilja alles jäeti neid rahule ja leidsid salliwust Hollandis. Praegu on neid umbes 30.000.

Baptistid on siin suurem usklikkude kogu, 3000 liikmega. Õpetuses on nad saksa bap. täitsa sarnased. sest et nende jutlustajad Saksamaal seminaarides õpiwad, Kirjandus on alles wäikene, seda suurem on aga huwi

pagana misjoni wastu. Warem, kui saksa bap. Kame-
runis misjon oli, toetasid nad seda misjoni, nüüd, kus
sakslased asumaadelt olid sunnitud lahkuma ja nende
misjon teiste rahwaste kätte üle läks, toetawad Hollandi
bap. Wenemisjoni ja usuwendid Bulgaariast. Misjoni huwi
äratamiseks peetakse tihti misjoni kõnesid. Paganamisjoni
töö uurimiseks tullakse väikestes gruppides kokku, kus
üks maa teise järele, üks misjoni selts teise järele läbi
uuritakse, ta head ja pahed tähele pannakse ja misjoni
probleemidega tutvunetakse. Sarnane uurimine laiendab
silmaaringi, kaswatab pilku raskuste ja probleemide tarwis.
Süda ülendatakse, tahtmine teritatakse.

Pühapäewakoolilaste hnlk on üle liikmete arwu kas-
wanud. Noorsooseltse on umbes 30. Ülemaalist liitu
weel ei ole. Traktaate ja lehte wiivad noored wõõraste-
majadesse ja kõrtsidesse ja tunnistawad seal Jeesusest.
Noorsootöö on kokkukõlas kogudusega.

Peale meile tuntud baptistide on Hollandis 3—4 ko-
gudust 7 päewa baptistidest. Nenge jutlustajad
õpiwad Hollandi ülikoolides usuteaduse osakondades.
Teiste baptistidega lähewad nad selles lahku pühapäewa
asemel laupäewa peawad. Wahekord teistega hää.

Darbystid, umbes sama suur kogu kui baptistid.
1820—1830 wahel Inglismaal tekkinud uskkond. Asutaja
John Darby järele nii nimetatud. Nad ise seda nime ei
armasta, waid nimetawad end lihtsalt „wendadeks“. Eita-
wad igasugust organiseeritud kogudust ja käiwad wabalt
koos, ainult waimu järele üksteist tundes. Kui keegi usk-
lik kauem nende seas käib ja neile on tuntud, wõtawad
nad teda ka Issanda surma mälestamisele ehk õhtusöö-
maajale. Liikmete nimekirju ei peeta. Ametis wane-
maid ei ole, sest waim ise walib ja kutsub omale juhid.
Iga mees jäi oma ajalikkude ametisse, milles Issanda kutsu-
mine teda leidis. Igatiks teenigu omale ülespidamist
oma kättega, nagu Paulus seda tegi. Koosolekus juhib
neid waim. Nii kui kwäkerid, istuwad nad waikselt
koos ja ootawad kellele Jumal annab manitsuse wõi
õpetuse sõna, laulu wõi palwet koguduse kasuks öelda.
Harilikuks pruugiks on ristimine usupõlwes kui hea sūda-
metunnistusetõutus, kuid see ei tee lahku nende wahel,
kes selles asjas weel weel teisiti arusaab. Organiseeritud
noorsooseltse ei ole, küll aga töö noorte seas. Ka
pühapäewakoolid on. Suurt rõhku panewad nad oma
usklikkude omawahelise elu ülesehitamise peale. Pruug-
iks on neil palju Issanda tulemisest rääkida. Piibli-
tundmaõppimise ja julge tunnistuse peale pannakse suurt

rõhku. Hingede päästmise töö on neil südame peal.
Nii kui Paulus nimetawad nad terve linna usklikud
linna koguduseks.

Armu ehk Päästesõjawägi, inglase William
Boothi alustatud waimlik sõjawäeliselt korraldatud pääst-
mistöö (Waata „Noorte Elu“ nr. 3/4 1921.) Pea iga lin-
nas Hollandis on olemas päästesõjawägi. Nad siin kai-
ned oma tööwiisis. Neil on linnades oma wõõrastemajad,
niisama majad langenuid naisterahwastele, kerjustele, waes-
tele ning joomaritele, kus neid Jumala sõna abil ausale
tööle püütakse kaswatada ja seega nende õnnetumast elust
neid wälja tõsta. Üldse on päästesõjawäe sotsiaalne töö
tuntud. Nad on palju sel alal ära teinud. Amsterdamis
on kadetikool. Ilus hoone. Sealgi asub suur kauba-
maja, kus mänguriistu müüakse ja piibliladu asub. Tege-
wad jõud on siin haritlased. Kogudusi nad ei asuta,
waid jätawad igale päästetule wabaks oma parema tund-
mise ja mõistmise järele end Jumala rahwaga ühendada,
Healmeel töötwad nad siin teiste usklikkudega koos.
Kuigi nende agarus on hingede päästmises eeskujulik.
on mõnda nende tööwiisis millega ei saa kaasa tunda.

Nelipühi kogudus töötab suure agarusega, kuid
kahjuks peasaalikult usklikkude seas, kuna otsekohene
päästmis töö neil sugugi nii südame peal ei paista ole-
wat. Mõjutud saawad Rootsist. Tihti on „elawad“ koos-
olekud, kus kord ja wiis puudub. Wahete wahel tule-
wad ka wõõrakeele rääkimised ette. Kahjuks on nende
töö läbi mitmel pool lõhkumised tulnud. Palju tõsiseid
Jumala lapsi on kahtlase meelega nende seas ja kelle
elu head tunnistust annab. Wiimasel ajal on mitmed
ja puudused sisse nähtud ja on üldse kainenemist märgata.

Ewangeeliumi Wennaskogudus, kõigest 300
liiget.

Adwentistid on Hollandis wahel, nende käsumeel-
sel töö ka suurt edu ei ole.

C. E. noorsootöö on alles noor.

Alliantliikumine on laialdane. Soojustadamlised ali-
antsmehed püüawad oma paremat teha, et usklike
wastastikku tutvustada ja üksteisele lähemale tuua. Kuul-
sam, Hollandis tuntud on Joh. de' Heer. Tuntaw on töö-
liste puudus igal pool. Rahwas, ehk küll wainke ja pi-
kaldane aga muidu usuliselt wastu wõtlik. Kõlblane elu
on üldiselt parem Hollandis kui mitmel pool mujal.
300.000 on usuta inimesi ja umbes 100.000 juuti.

Asumaadest edaspidi.

Otsijad.

Ilmus nende juure prohwet. Nad arwasid
teda tundwat ja ei tunnud ometi. Ta oli kui
üks nende seast ja ei olnud mitte. Oli tuttaw
ja oli umbwõõras. Tal oli palju ühist nendega.
Nad arwasid temas wenda, lähemat sugulast
leidnud olewat, kes kauase äraoleku järele nende
juure tulnud. Ta hää tuli neile ennekuulduna
ja näojooned ennenähtuina ette. Mingisugused
sidemed oleksid teda nendega ühendand. Mitme-
kesisemad mälestused, kui põhjalastud sõja-
laewad, kui haldjad kalmistul, kerkisid üles.
Oli momente, kus nad waewalt jõudsid endid
taltsutada, et mitte tema kaela langeda ja teda
suudelda. Tihti tundus, kui oleksid nad teda
juba ammugi-ammugi oodand, pikisilmi oodand,
nuumweiksed tema jaoks tapnud, pärjad tema
jaoks punund. Nende ergud olid pingul, meeled
ärewil, süda tuksus waljusti, kui armastajal
naisel, kes widewikus näeb siluetti enesele
lähewawat ja ei tea, kas see on oodetu wõi
wõõras, kas talle wäljasirutet kätel wastu joosta
wõi mitte. Teadmatus piinas neid. Häbenesid

temale läheneda. Nad armastasid teda, tundsid
aukardust ta wastu, ja wihkasid teda ka ühtlasi.
Tema juuresolu muutus neile tihti wäljakanna-
tamatuks ja nad hoidsid endid ta pilkude eest
kõrwale. Juhtumisel see ei õnnestand, ning siis
tundsid endid sügawasti haawatud, kui oleks
ta neid paljastand, alasti, riidistatult esitelend,
ehk kui oleks ta nende mõtteid ja tajusid
lugend, „ümbertegemata“ tähil marmorile wisand
ja nende minewikust kõige salajamad ja intiim-
semad lookesed, mida keegi ei tohtind teada,
publitseerind. Sarnaseil korral puged hirm süda-
messe, kartsid temaga kohtamast, nägid temas
weriwaenlast, kaotasid meeleskindluse ja hinge-
rahu. Tundsid südametunnistuse pisteid, mida
katsusid lammata. Nägid kohutawaid wisiioone,
mis wiirastustena käisid nende kannul. Nad
ehitasid hulgana wangikodasid, tagusid ahe-
laid, mõtlesid uued piinariistad wälja ja punusid
tema jaoks okaskrooni. Ka laulsid nad talle
tänuosalme, ehitasid tema jaoks monumendid,
nägid waewa ja higistasid, et tema nime igas-

tuda. Kes sundis neid selleks? Pidasid seda oma kohuseks, ühe kõrgema imperatiivi poolt ette dikteerit, millele alistusid. See tuli neile paratamatusest, asjade loogilise käiguna ette.

Ja prohwet, see tuntud ja tundmata, keda kõik tundsid ja keda keegi ei tunnud, tõi neile lilled, mis olid walged ja punased, lumiwalged ja veripunased. Ja ta ei öelnud neile, kust ta nad saand, kust toond, kus nad kasvand, missuguse hinna eest neid ostnud — lunastand. Ka ei öelnud, mispärast ta neid toond — kinkind. Ja nad ei teadnud, — kui nad ka oleksid teadnud? — et ta silmaveega neid niisutand, oma südameverega neid kastnud. Ja nad ei näind ega kuulnud teda enam ja arwasid teda igalpool, igas olewuses, mitmesuguses teises nāgewat ja igas hāālekōlas, olgu see weekohinas, tormi hulumisest, mūristamisest, lainete loksutamises, lindude laulus, tūines tuulehiilis, laste naeratamises, suurlinna mūra-kāras, haigete hoigamises, surejate hingetōmbeis, armastajate suudlusis teda kuulwat. Tema pilgud oleksid igalpool neid taband ja tema hāāl nende kōrwus helisend.

Ja nad katsusid „tundmatu“ lillesid jārel teha. Walmistasid neid lugematuis eksemplares. Kulutasid hiiglasummad, wiitsid palju aega, et wārwe leida, walmistada, mis sama punane ja walge oleksid. Asartlikus wōistluses kuulutasid mitmed, tegid suurt reklaami, menu, et nad wārwe leidnud, mis nimetet lilled omaga ūhesūgune ehk koguni ehtsam olewat, aga see ei rahuldand neid ega teisi. Jālle algas rahutu otsimine ehtsuse jārel, mida nad ei leidnud, aga leida arwasid ja pidid. Olid omis askeldusis õnnelikud ja õnnetumad. Unistasid õnnest, mille nad siis omandawad, kui nad mūstiliste ja ometi nii reaalse, loomulikkude lilled algupāra teada saand. Wāetati maad, istutati lilli, kasteti neid kallimate ōlidega ja wāsitati end uubumuseni, jōuetuseni. Paluti ja paastuti, juubeldati ja lauldi nutulugusid, toodi ohwrid, werised ja weretumad aga „tundmatu“ lilled taolisi ei kaswatand maa neile mitte. Nad manasid endid ja prohwetit ja tema lillesid. Oleksid tahtnud, et prohwet ja ta lilled kunagi ei oleks olemas olnud, et nad kunagi poleks teda nāind ega kuulnud. Sellest hoolimata ei nārbund ega koltund ega muutnud salapārased lilled oma wārwi. Mingisūgune mūstiline nimbus tihines nende ūmber. Ka nende aroom ei wāhenend. See tegi inimesi rahutumaks; õõnestas nende iseteadwust ja kōigutas nende usku.

Omapārasete lilled saamise saladus oli neilt hingerahu riisund. Kui kōik eksperimendid on ebaõnnestand, nad endi jāreltegemise wōimeuses on veendund, jōudsid nad otsusele: jāreltegemata lilled ei ole siit, mitte siit pārit. Nende hāāll on kuski mujal. Ettekujutuses kangastusid nurmed ja wāljad, prohwetililled kodumaa. Unistet, igatset imedemaa! Neid

waldas igatsus seda maad leida. Olid walmis kōigest loobuma, kōike maha jātma. Nad ei kohkund ei millegi ees tagasi. Ūkski ohwer ei olnud liiga suur, ūle jōu kāiw. Seati reisuwalmis. Algas teekond. Esitet olid kōik rahwakihid. Kōrwuti sammusid waimulik ja jumalasalgaja, mōtteteadlane ja idioot, miljonāär ja kerjus, spekulant ja pāewatōoline, minister ja proletaarlane. Nad harunesid parteidesse, suuremaisse ja wāhemaisse hulkadesse; warjunimega konfessioonid. Salapārasete lilled ūle tekkisid legendad. Neid ūlistati poeesis ja proosas. Mōtteteadlased ja teadusemehed igalt erialalt kirjutasid nendest raamatud, tegid neist keerulise teaduseharu, mitmesse osasse ja kategoriasse jaotades. Esineti wāidetega: prohwetililled olewat pāris harilikud, muidugi hāsti wāljarenend eksemplaarid, erinewad teistest mōne tāhtsusetuse poolest, mis nimetamiswāärt ei olekski, ainult tema fanaatilised poolehoidjad kinkind neile mūstilise tāhenduse, mis traditsiooniks saand; ja kuulutati ette, et nad pea hariliku asjana unurulle jāawad. Ehk jālle: prohwetililled taolisi ei ole enne nāhtud, nad jāawad ainupārasiteks, nende tāhendus ja tāhtsus ei olewat kohalik, mōōda minew, wōrratud oma superiooteedi poolest ei kahwata nende glōria. Milles seisab nende ūleolek? Mis on see sala jōud, mis neid nārtsimast hoiab, neile wārskust annab? Selle ūle tekkiski mōtetelahkumine, poleemika, mis sōjaks arenes. Pāases weerema wāenuwanker. Manati werewalamist, kuulutati wendlust, kuid walmistati hoolega piinariistu. Ūpetati nii ja talitati teisiti — ja keegi ei imestand selle ūle (!)

Ja rāndasid inimesed, ūks teise wōidu, ūksteisest mōōda kihutades, kōigil kibe rutt, kui kodutumad, kui pagurid, kui õõneõngitsejad. Rāndasid mōōda soid ja rabu, mōōda suuri teid ja umbseid radu; ūle māgede ja lābi orgude, lābi linnade ja kūlade; mōōda kalmistuid ja waremeid. Rāndasid ilma peatmata, eesmārgita, ilma et oleksid ōiget suuna teadnud; rāndasid mitme koosi jārgi. Mōned tōttasid teistest ette, nad ei lābend teiste seltsis kāia, see nāis liiga aeglaselt edasi nihkuwat ronisid kōrguseile ja kiitsid oma wōimet ja teiste wōimetust. Tihti arwasid, et nad ongi juba ihatud maal; wōtsid kingad jalast, paljastasid pead, suudlesid kirjeldamata ekstaasis maapinda ja kummardasid Jumalat, kāed ūlespoole sirutet. Ometi korra pāral! Juubeldamisel ei nāind lõppu tulewat. Ehitati altar ja ohwerdati tānu ja kiiduohwrid. — Aga pea selgus, et nende rōōm oli enneaegne, et see ikkagi ei olnud lilled maa, millest prohwet prohwetililled wāsiil rāākind, et nende tōekspided ainult arwlemised ja hūpoteesid olnud. Milline pettumus, millene ūllatus! Aga nad ei lasknud endid heidutada. Jālle edasi.

Õõn kaasa! Tagasiminekut ei ole, oli nende lipukiri. Kātte kepp. Maha jāetakse altar ja

ohwrid; wakatawad rõõmulaulud. Algab edasimarss — tuntud ja tundmata radu mööda; mäest üles ja alla. Ettekujutuses

aga kangastub lillede maa. Millal saabuwad nad sinna?

D. H. Matson.

Reis Nuustakule.

Juba ammu olid kutsed Nuustakult — tulge.

Ja 20. mai õhtul tohtsime noorte hulk 18 Tallinnast välja sõita — keset kewadööd olime juba Pritsul — kuid sealt veel 13 wersta, Nuustakule. Läbi öö sammus pikk noorte rida, tee kohtel, kus porine oli, kui karawan eesmärgi poole. Kewadöö, mis imelise meeleolu kodus, sidus ehk nii mõnegi noore unistawad mõtted oma saladuslise rahu ja waikusega ühte.

lauluga oma Loojale, hommiku kodus tõsis ka kuu, ka temal oli põhjust rõõmustada. Kella 3-me paiku kohal — mis muud kui puhkama. Hommiku esimene koosolek, mida Tuletõrjujate seltsimajas ära tohtsime pidada, läheme koos lauluga sinna, kuid seda ei kannata mõned, iseäranis üks tüse mees, kes turuplatsil sõimama ja wanduma hakkas — kuid mis sest — nii olema peab.

Pühajärw.

Jutustades liikus rida.

Tee alguses tasane, kuid mida lähemale Nuustakule, seda mägelikumaks muutus. Teel kõlasid laulud, lihtsad, läbi öö waikuse — puhas karge õhk kandis need helid, ilustades ise veel neid, kaugustesse Otepää kinkude poole — wist kõlasid esimestena seesuguselt — seal

Koosolekul rahwast rohkesti.

Pärast lõunat teine koosolek — millest noori iseäranis rohkesti.

Koosolekud, mida esimene kord sarnaselt siin peetud, ja ehk nad küll nii väga soojad polnud, jätsid siiski paljudes hea mälestuse järele.

Otepää Linnamägi.

paigus, need helid, mis täis kutsuwaid hüüdeid: ka sulle on veel maad.

Kuid kui pea pole mööda kewadöö.

Ööpikute, käo ja teiste lindude laul, need sünnitasid ka kiituse laulu, ühinedes noorte

Õhtul jalutuskäik Linnamäele, järsult küljelt ronime üles, wana Otepää kantsile, mida esivanemad on ehitanud ja oma werrega niisutanud — sel mäel, kus helisesid aastasajad tagasi wanemate kaunid laulud, täis lapselikku rõõmu,

walu — kuid nüüd helisesid laulud Jeesuse armastusest — kes meiegi esiwanemate eest on surnud ja neid lünastanud werega, kuid kelledel pole õnneks kuulda olnud Tema suurest armastusest, tööst. Laulsime laul laulu järele, jällegi wõis waikne õhtune õhk neid alewikku ja ka üle kanda, küll ta mõnigi südamesse kandis, äratades seal igatsusi igawiku rõõmu ranna järele, äratades hinge kustutamata igatsusi rahu, õnne järele.

Punase rattana wajus päike alla mäe kinkude taha, jättes nagu südamlikus armastuses jumalaga, nagu tänades laulu eest mida temagi kuulda tohtinud.

Päike kadus, lõppes meiegi laul. Lahkume joostes mäest alla kui sipelgad, ühes rahwa hulk, kes laulu peale kokku olid kogunud. Läksime all olewasse wennaste kog. palwemaja — palwetunnile.

Waikne koht — ilusal mäe nõlwakul palwemaja, tõesti kaunis — on siin on koos wiibida ja oma Jumalaga olla.

Ämarusega on täidetud palwemaja, tuleb ka palwemaja wanem wend, pika walge habemega, ise küll hajglane — kuid selle peale waatamata terwitab ta soojalt — südamlikult: „Terwitan teid, kallid tundmata wõõrad, kes te kaugelt Läänemere kaldalt siia Otepää kinkudele, Eestimaa Schweitsi meid waatama olete tulnud ja meid rõõmustama oma kallite lauludega...

Kõnelewad paar wenda — lõpuks weel palwes — ja weel mõned laulud — ja siis lahkume, teadmata kas saame weel siin paigas

— weel kord wiibida. Järgmine hommik terwitas meid sooja päikse paistega. Hommik wõtsime käigu kaunile Pühajärwele ette, enne aga käisime ka Wäike Munamäel.

Siin tulewad meeles Weske sõnad:

„Kas tunned maad, mis Peipsi rannalt
Käib Läänemere rannale;
Ja Munamäe metsalt, murult
Läeb lahke Soome rannale“.

Kas tunned? Küll! See wäikene Eesti. Kuid kas tunned teist kodumaad, mille piirest seesuguselt küll laulda ei saa?

Tunned?

Pühajärw — tõesti ilus järw, ta oli seekord waikne. Kuidas wõiksime sõnades öelda ta ilu, kuidas anda edasi neid künkaid, metsi ja põlde, mis ümbritsewad teda. Ise näha, ise waadelda teda ja maitseda ta waikist ilu — see kõige parem.

Nii weetlew ja armas oli ta kaldal olla — ümbrisetud kewadisest loodusest, ööpikute ja lindude laulust.

Õhtul wiimane koosolek — rahwast wähem kui pühapäewal, kuid selle eest koosolek soem. Kõlasid veel laulud ärapäästmisest nii sama kõnedest — tulge ta risti alla — Kolgatale.

Kella 10 paiku lahkusime lauluga, jättes maha ilusamad kohad, teel kõlasid weel laulud kuid wähem. Ehk küll armas oli Nuustakul wiibida, siiski — koju oli jällegi igatsus.

Kodu magus sõna! O, taewane kodu, süda igatseb sinna — millal jõuame sinna? R. W.

Ära kutsuti siit walude maalt oma igawesse kodusse meie õed

Maali Lusti ja Marie Junja

25. I. 22.

15. VI. 22.

Tohime rõõmsad olla, nad on kodu.

Paide C. E. noored.

Seated.

Aasta konwerentzi pidas Cesti Baptisti Noorsoo Seltside ühifus 9. ja 10. juunil s. a. Nummu Baptisti palwemajas, kus 14 seltsi 32 saadiku läbi olid esitatud, kuna peale nende weel hääleõigusega konwerentzist osa wõtsid 9 saadikut ühifute noorte ringide poolt, 1 Cesti Baptisti Ühenduse poolt, 1 C. E. Siidu poolt, 3 foguduse wanemat ja 2 reisi jutlustajat. Waba pealkuulajate hulk oli igal koosolekul juurem, kui saadikute arv. Üks uus selts wõeti ühifusse wastu. Waliti uus eesiseisus kolme aasta peale. Otsustati seltside juhtide ja tegelaste edasiharimiseks kursus toime panna, mis kuus päewa wältaks ja Tallinnas jaoks ära peetud. Waliti ühifuse reisi jutlustajaks wend Tuttur. Pärast tegelikku konwerentzi peeti iga õhtu Jumalajõna kuulutuse koosolekuid, kus sisse-

õitunud wennad kõnelesid, ja pühapäewal korraldati Kuusalu furnuajal Jumalajõna kuulutus laulu ja pafunakoori saatel, kus isearanis rohkesti osawõtjaid oli. Järgmine konwerents otsustati tulewal aastal Tartus ära pidada.

Siidu kirjastusel ilmusid postkaardid, millel piiblisalmid peale trükitud, üks aja C. E. märgiga. Saada wõib wähemal kui suuremal hulgal „Seltsimehest“ S. Karja tän. 20.

„Seltsimehe“ kauplusest on weel õhute piibleid (kõigest 1 toll pakitud) weel saada. Noored, kel wõimalik, muretsege endile enne kui otja saawad.

Wastutaw toimetaja: R. L. Marley.

Toimetus: Jaan Peipman, Woldemar Rakkes, Peeter Sink, Ernst Uder, Johannes Peipmann, Harald Dahl ja Hendrik Tuttur. Wäljaandja: Cesti Noorte Ühifutude C. E. liit.

R. D. Ü. „Raja“, end. B. Mäns'i trükk, Tallinn, Lai uul. 5.

Sind 15 marka.